

สถานะภาพทางกฎหมายของกองทุนรวม

นายภูษิต เจริญเรืองรังสี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-578-554-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017666 11700 1111

Legal Status of The Investment Companies or Unit Trust

Mr. Khunton Charoenruengrangsee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-578-554-7

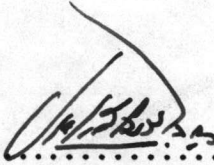

หัวข้อวิทยานิพนธ์ สถานะภาพทางกฎหมายของกองทุนรวม
โดย นายภูทล เจริญเรืองรังสี
ภาควิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์สุทธิชัย จิตรวาณิช
 รองศาสตราจารย์พิเศษ เสตเสถียร

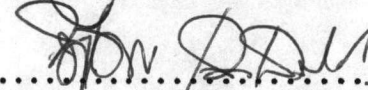
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

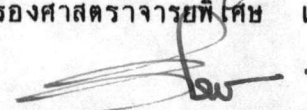

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

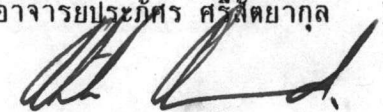

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ โมวิไลกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ สุทธิชัย จิตรวาณิช)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์พิเศษ เสตเสถียร)

..... กรรมการ
(อาจารย์วิโรจน์ นวลแข)

..... กรรมการ
(อาจารย์ประภัสร์ ศรีสัตยากุล)

..... กรรมการ
(อาจารย์อรรถ อัสวานนท์)

กฤตพล เจริญเรืองรังสี : สถานะภาพทางกฎหมายของกองทุนรวม (LEGAL STATUS OF THE INVESTMENT COMPANIES OR UNIT TRUST) อ.ที่ปรึกษา : อ.สุทธิชัย จิตราวณิช, รศ.พิเศษ เสตเสถียร, 165 หน้า. ISBN 974-578-554-7

การศึกษาวิจัยในเรื่องสถานะภาพทางกฎหมายของกองทุนรวม เพื่อประสงค์จะเผยแพร่ความเข้าใจทางด้านกฎหมาย อันได้แก่ สิทธิ หน้าที่ ของผู้เกี่ยวข้องกับกองทุนรวม การควบคุมกองทุนรวมและการคุ้มครองผู้ลงทุน ให้แก่ผู้สนใจที่จะศึกษา และอาจใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายไทยหรือออกกฎหมายใหม่ เพื่อให้ความคุ้มครองแก่นักลงทุนยิ่งขึ้น

จากการศึกษาค้นคว้ากฎหมาย และนำมาเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา, ประเทศอังกฤษ, ประเทศญี่ปุ่น และประเทศเยอรมัน รวมทั้งของประเทศไทย ในเรื่องเกี่ยวกับกองทุนรวม พอสรุปได้ว่า

สถานะภาพทางกฎหมายของกองทุนรวม สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. กองทุนรวมประเภทบริษัท (Company Type) จะมีสถานะภาพเช่นเดียวกับบริษัทโดยทั่วไป

2. กองทุนรวมประเภทสัญญา (Contractual Type) สามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

2.1 รูปแบบของทรัสต์ กองทุนรวมรูปแบบนี้ จะบังคับกันโดยกฎหมายทรัสต์ หรือกฎหมายพิเศษ ซึ่งมีในประเทศ Common Law และ Civil Law อาทิเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา, ประเทศอังกฤษ, ประเทศญี่ปุ่น และประเทศเยอรมัน

2.2 รูปแบบของสัญญาทั่วไป กองทุนรวมรูปแบบนี้จะบังคับโดยหลักแห่งนิติกรรมสัญญาซึ่งประเทศไทยของเรานำเอารูปแบบนี้มาใช้ในปัจจุบัน

จากสถานะภาพทางกฎหมายดังกล่าวมาข้างต้น เราจะพบว่ากองทุนรวมประเภทสัญญาโดยรูปแบบของสัญญาทั่วไป จะมีการควบคุมกองทุนรวมและคุ้มครองผู้ลงทุนน้อยกว่ารูปแบบอื่น ๆ ดังนั้นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงเสนอให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกองทุนรวม โดยเน้นให้มีการคุ้มครองผู้ลงทุนมากยิ่งขึ้น และเสนอให้มีการออกกฎหมายในลักษณะทำนองเดียวกับ Securities Investment Trust Law ของญี่ปุ่น เพื่อรวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาไว้ที่เดียวกันและสามารถนำหลักการของทรัสต์มาบัญญัติไว้เป็นพิเศษได้

ภาควิชานิติศาสตร์
สาขาวิชานิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

๑

KHUNTON CHAROENRUENGRANGSEE : LEGAL STATUS OF THE
INVESTMENT COMPANIES OR UNIT TRUST. THESIS ADVISOR :
ARCHARN SUTHICHAJ CHITVANICH, ASSO.PROF.PISES SETHSATHIRA
165 pp. ISBN 974-578-554-7

The conducting a research in the legal status of the investment companies with a humble objective to clarify to whom may be concerned, the legal status thereof on which it will contemplate on the rights and duties of the concerned parties to the investment companies, the control and supervision of the investment companies as well as the legal protection to investors, and also with an ambitious objective that it might be a guidance for law improvement to enact a new law or a new legislation giving a stronger safeguard to investors.

From a meticulous research in the relevant provisions of law by comparing with the relevant provisions of law of the United States of America, England, and Germany as well as those of Thailand as relevant to the investment companies, it may be summarized :

The legal status of the investment companies may be seperately considered into 2 legal approaches :

1. The Company Type This type of fund has the same legal status as those of companies in general.

2. The Contractual Type This type of fund may be considered into 2 approaches :

2.1 Trust Type. This type of fund is governed by the trust law or the specific law and have had in both common law countries and civil law countries such as : the United States of America, England, Japan and Germany.

2.2 General Type. This type of fund is governed by the general principles of law on juristic act and contract and, nowadays, have had in Thailand.

From the above legal points of view, we will find that the investment companies in General Type has the lesser control and supervision over the fund and gives lesser protection to investors by the state agencies when comparing with other types of investment companies. As a consequence, this thesis will suggest the guidance for emendment of the law concerning with the future to have the same characteristics as those of Securities Investment Trust Law of Japan in order to compile all the relevant laws into one single integrated compilation of laws which is capable of adopting the principle of the trust law in the enactment of a specific legislation which will lead to the more efficient protection to investors.

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะไม่มีทางสำเร็จลงได้ หากขาดผู้หนึ่งที่คอยสนับสนุนมาตลอด นั่นก็คือ ผู้บังคับบัญชาของกระผม คุณลักษณะมนตรี บุณนาค ท่านเป็นผู้ที่นำเคาะพามากคอยพำรำเดือนผมตลอดเวลาเพื่อกระตุ้นให้ผมเกิดความมุ่งมั่น คอยให้โอกาสแก่ผม และช่วยเหลือกระผมในทางอ้อมทุกทางที่จะช่วยได้ แม้ว่าท่านจะปิดทองหลังพระไม่มีการแสดงออกก็ตาม แต่ก็เป็นที่ซาบซึ้งแก่ผมอย่างยิ่งจนมิอาจพรรณนาเป็นหนังสือได้หมด บุคคลต่อมาที่ได้ช่วยเป็นแรงบันดาลใจและส่งกำลังใจให้กระผมตลอดมา คือ พระมงคลเทพมุนี วัชรปาณิกาน้ำ พร้อมด้วยลูกศิษย์ของหลวงพ่อบ้านใต้แก่ หลวงพ่อธัมมชโย หลวงพ่อทัตตชีโว หลวงพ่อวิชเชสโก คุณยายอุบาสิกาจันทร์ ขนนกยูง คุณพนิดา จุนพ่วง ที่ทำให้กระผมมีกำลังใจตลอดเวลา พยายามที่จะทำวิทยานิพนธ์นี้ให้สำเร็จ ลุล่วงแม้จะพบอุปสรรคต่าง ๆ มากมาย ท่านต่อมาที่ต้องกล่าวถึงและต้องระลึกถึงตลอดไป คือ ท่านรองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ โฆวิไลกุล ท่านเป็นอาจารย์ตัวอย่างที่คอยจะช่วยเหลือ ชี้แนะ และต้องการให้ศิษย์ทุกคนได้ดี มีความเมตตากรุณาเป็นที่ตั้ง หากไม่ได้ท่านแล้วกระผมคงไม่มีโอกาสที่จะเขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้ เสียด้วยซ้ำ ในระหว่างที่เขียนวิทยานิพนธ์นี้หากไม่ได้อาจารย์ที่ปรึกษาที่ดี เช่นท่านอาจารย์สุทธิชัย จิตรวิชัย ผู้ทุ่มเทเวลาอันมีค่าให้กระผมแล้ว ผมก็คงเหมือนเรือที่ขาดหางเสือซึ่งอาจไม่ถึงที่หมายก็ได้ ท่านคอยประคับประคองมิให้กระผมออกนอกเส้นทาง และคอยเร่งเร้าให้ผมตื่นตัวไม่นิ่งนอนใจ และอาจารย์อีกท่านหนึ่งที่ต้องกล่าวถึง คือ ท่านรองศาสตราจารย์พิเศษ เสตเสถียร ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาอีกท่านหนึ่งที่คอยชี้แนวทางวิเคราะห์งานวิทยานิพนธ์เล่มนี้ประสบความสำเร็จ

ในการสอบวิทยานิพนธ์ของกระผม หากไม่ได้กรรมการสอบที่ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเวลาของท่านมีค่ามหาศาล ท่านก็อุตส่าห์เมตตามาร่วมเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ให้กระผม แม้ว่าจะเป็นช่วงเวลาไม่กี่ชั่วโมงก็ตาม ก็แสดงถึงการให้ความสำคัญแก่การศึกษา เป็นผู้เสียสละเพื่อประโยชน์ในทางวิชาการ ทั้งยังกรุณาให้ข้อคิดและแนวทางในการวิเคราะห์แก่กระผม ซึ่งเป็นประโยชน์อันนับต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้อย่างยิ่ง กรรมการหลายท่านได้แก่ อาจารย์วิโรจน์ นวลแยม กรรมการผู้จัดการบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ภัทรธนกิจ จำกัด, อาจารย์ประภัสร์ ศรีสัตยากุล ผู้อำนวยการฝ่ายอาวุโส ธนาคารกสิกรไทย, อาจารย์อ้อ อิศวานันท์ พาร์ตเนอร์ของสำนักกฎหมาย เบเคอร์แอนด์แมคเคนซี

อนึ่ง บุคคลที่จะลืมไม่ได้ ก็คือเพื่อนรุ่นพี่คนหนึ่ง ซึ่งผมจะต้องกล่าวขอบคุณไว้ ณ ที่นี้คือ พี่สุเทพ สิริพงษ์กุล ผู้ที่คอยให้ความช่วยเหลือทางด้านข้อมูล และให้คำปรึกษาดังแต่เริ่มลงมือเขียนจนกระทั่งจบลงด้วยดี และขอขอบคุณเพื่อน ๆ ร่วมที่ทำงานเดียวกัน ที่คอยเป็นกำลังใจตามได้อยู่เป็นนิจ โดยเฉพาะคุณสาวินี จันทร์ประภา ท้ายนี้กระผมใคร่ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของบริษัท ภัทร เรียวเอสเตท จำกัด ที่ได้สนับสนุนทุนและอุปกรณ์เครื่องใช้เต็มที่

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่	
บทนำ	1
1. บททั่วไป	5
1. ประวัติของกองทุนรวม	5
2.1 ประเทศอังกฤษ	5
2.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา	8
2.3 ประเทศญี่ปุ่น	10
2.4 ประเทศไทย	12
2. โครงสร้างและองค์ประกอบของกองทุนรวม	16
2.1 โครงสร้างของกองทุนรวมในรูปแบบบริษัท	21
2.2 โครงสร้างกองทุนรวมในรูปแบบทรัสต์ หรือรูปแบบของ สัญญา	23
2. สถานะทางกฎหมายของกองทุนรวมในรูปแบบบริษัท	28
1. ลักษณะและเงื่อนไขของกองทุนรวม	29
2. ความสมบูรณ์ของนิติบุคคล	32
3. สิทธิและหน้าที่ของกองทุนรวม	36
3.1 สิทธิของกองทุนรวม	36
3.2 หน้าที่ของกองทุนรวม	38
4. สิทธิและหน้าที่ของผู้ถือหุ้น	41
4.1 สิทธิของผู้ถือหุ้น	41
4.2 หน้าที่ของผู้ถือหุ้น	42

5.	ความคิดทางกฎหมายของการบริหารกองทุนรวม	43
5.1	โครงสร้างของกองทุนรวม	43
5.2	หน้าที่ขององค์กร	44
5.3	แนวความคิดทางกฎหมายของการบริหารกองทุนรวม ..	46
6.	ความคิดทางกฎหมายของการควบคุมกองทุนรวมและ คุ้มครองผู้ลงทุน	51
3.	สถานะทางกฎหมายของกองทุนรวมในรูปแบบทรัสต์	55
1.	คำนิยาม	56
2.	ข้อแตกต่างระหว่างทรัสต์กับกฎหมายรูปอื่น	58
3.	ความสมบูรณ์แห่งตราสารก่อตั้ง	60
4.1	ผู้ก่อตั้งทรัสต์	60
4.2	ทรัสต์	62
4.3	ตราสารแห่งทรัสต์	64
5.	สิทธิและหน้าที่ของผู้จัดการและทรัสต์	67
5.1	สิทธิและหน้าที่ของผู้จัดการ	67
5.2	สิทธิและหน้าที่ของทรัสต์	72
6.	สิทธิและหน้าที่ของผู้ถือหน่วยลงทุน	78
6.1	สิทธิของผู้ถือหน่วยลงทุน	78
6.2	หน้าที่ผู้ถือหน่วยลงทุน	81
7.	ความคิดทางกฎหมายของการบริหารกองทุนรวมและข้อจำกัด	81
8.	ความคิดทางกฎหมายของการควบคุมกองทุนรวมและคุ้มครอง ผู้ลงทุน	90
4.	สถานะทางกฎหมายของกองทุนรวมในรูปแบบอื่น ๆ	99
1.	สัญญาจัดตั้งกองทุนรวม	100
2.	สิทธิหน้าที่ของบริษัทจัดการและผู้รับฝาก	106
2.1	สิทธิหน้าที่ของบริษัทจัดการ	106
2.2	สิทธิหน้าที่ของผู้รับฝาก	108

บทที่

หน้า

3.	สิทธิหน้าที่ของผู้ถือหุ้นรายละ	109
3.1	สิทธิของผู้ถือหุ้นรายละ	109
3.2	หน้าที่ของผู้ถือหุ้นรายละ	110
4.	ความคิดทางกฎหมายของการบริหารกองทุนรวมและข้อจำกัด	111
4.1	โครงสร้างของกองทุนรวมในประเทศไทย	111
4.2	การบริหารกลุ่มหลักทรัพย์ลงทุนของกองทุนรวม	112
4.3	ข้อกำหนดเกี่ยวกับการลงทุนของกองทุนรวม	116
4.4	กฎหมายการควบคุมกองทุนรวมและการคุ้มครองผู้ลงทุน	120
4.4.1	การควบคุมโดยพระราชบัญญัติการประกอบ ธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจ เครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2522	120
4.4.2	การควบคุมโดยประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย	125
4.4.3	การควบคุมโดยประกาศกระทรวงการคลัง	126
4.4.4	การควบคุมโดยพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย พ.ศ.2517	129
5.	รูปแบบกองทุนรวมที่เหมาะสมกับประเทศไทย	132
1.	ความเป็นมาของกองทุนรวมแต่ละรูปแบบ	132
2.	การพัฒนาการของกองทุนรวมแต่ละรูปแบบ	134
3.	ข้อดีข้อเสียของกองทุนรวมแต่ละรูปแบบ	136
4.	เปรียบเทียบรูปแบบของกองทุนรวมในต่างประเทศกับประเทศไทย	142
5.	รูปแบบกองทุนรวมที่เหมาะสมกับประเทศไทย	143
6.	การปรับปรุงกฎหมายกองทุนรวมไทย	145
6.	บทสรุปและเสนอแนะ	147
	บรรณานุกรม	158
	ประวัติผู้เขียน	165